

MTA VEAB Törtörténelmi Szakbizottság

Iparrégészeti és Archeometriai

Munkabizottság tagjainak

2017. évi tevékenységéről és publikációiból:

T. Bíró Katalin

2017. évi publikációk:

Szerkesztés:

AM 2016/3 T. Bíró K. szerk. "New methods and interpretation techniques for petroarchaeology" / "Új módszerek és értelmezési lehetőségek a petroarcheológiában. 2016.10.17 Archeometriai Műhely / Archaeometry Workshop 2016/3 145-202.

AM 2016/4 T. Bíró K. szerk. "Az archeometriai kutatás táguló körei II." MTA X. Osztály Geokémiai, Ásvány- és Kőzettani Tudományos Bizottságának Archeometriai Albizottsága éves előadó ülése 2016/4 219-266.

AM 2017/1 T. Bíró K. szerk.

AM 2017/2 T. Bíró K. szerk. „Kárpát-medencében fellelt kőeszközök nyersanyagainak roncsolásmentes eredetvizsgálata” OTKA K-100385 projektzáró vitaülés 2017/2 61-84.

(MARKÓ--BIRÓ szerk.) 2017 (Markó András – T. Bíró Katalin) 8. Kőkor Kerekasztal. A kőkor kutatóinak éves konferenciája. Programfüzet. 2017. december 8., péntek 1-23. kézirat (Magyar Nemzeti Múzeum) 2017 1-23.

Tanulmányok:

BARNA et al. 2017 P. Barna Judit – Eke István – Tokai Zita – Stibrányi Máté – Mészáros János – Pásztor Emília – T. Bíró Katalin: Észrevételek a neolitikus körárkok kutatásának módszereihez: a roncsolásmentes vizsgálatok lehetőségei és korlátai Ligetfalva-Gesztenyési-dűlő lelőhely kutatásának tükrében. Előadás, Történeti táj – táj régészeti... 2017. november 6-7 Absztrakt kötet :MTA Humán Tudományok Kutatóháza 2017 58

BIRÓ 2017 T. Bíró Katalin Röntgendiffrakció a kőeszközök nyersanyag-vizsgálatában / Application of X-Ray Diffraction in the raw material study of lithic artefacts. In: Ridovics et al. szerk., Interdiszciplinaritás... Magyar Nemzeti Múzeum – Szépművészeti Múzeum 2017 243-248.

- BIRÓ et al. 2016 T. Biró Katalin; Tóth Erzsébet; Dúzs Krisztina; Pusztai Sándor Új eredmények a Tata, Kálvária-dombi kovabánya kutatásában / News from H-3 (Kálvária-Domb (Calvary Hill), Tata) Archeometriai Műhely / Archaeometry Workshop 2016 2016 / 4 237-244.
- BIRÓ et al. 2017 Katalin Biró, Pierre Pétrequin, Michel Errera, Antonín Přichystal, Gerhard Trnka, István Zalai-Gaál et Anett Osztás Ch.18. Des Alpes à l'Europe centrale (Autriche, République tchèque, Slovaquie et Hongrie) In: JADE. Tome 3. ISBN 978-2-84867-575-6 Presses universitaires de Franche-Comté Centre de Recherche Archéologique de la Vallée de l'Ain 2017 431-466.
- BIRÓ et al. 2017 T. Biró Katalin, Antoni Judit, Wolf Ernő Adatok a Bakony bazalt-balta készítő műhelyeihez / Data on the basalt-axe production sites in the Bakony Mts. Archeometriai Műhely / Archaeometry Workshop 2017 14 / 1 25-48.
- BIRÓ--SZTÁNC SUJ 2016 Biró Katalin T.- Sztáncsuj Sándor József Dynamism in the lithic industry: changes in the chipped stone assemblage of the Ariuşd settlement. In: Cucuteni culture within the European Neo-Eneolithic context. Editura Constantin Matasă ISBN 978-973-7777-36-2 2016 461-484.
- BIRÓ--VÁCZI 2017 T. Biró, Katalin; Váczi, Tamás Prehistoric Pigments in the Hungarian National Museum.. Ch. 38 in Pereira et al. eds. 2017 Cambridge Scholars Publishing 2017 549-559.
- PÉTERDI et al. 2016 Péterdi Bálint, T. Biró Katalin, Tóth Zoltán, Bertalan Éva, Horváth Zsolt, Freiler Ágnes, Beke Zsuzsanna & Budai Ferenc Domoszló: őrlő- és malomkő nyersanyagkitermelőhely és műhely a Mátrában: első régészeti elterjedés-vizsgálatok / Domoszló: millstone and quernstone exploitation and workshop site in the Mátra Mts: first studies on archaeological distribution Archeometriai Műhely / Archaeometry Workshop 2016 2016 / 4 219-236.
- PÉTERDI et al. 2017 Péterdi, Bálint; T. Biró, Katalin; Tóth Zoltán Domoszló: Grinding Stone and Millstone Production Centre in Hungary. Ch. 7 in Pereira et al. eds. 2017 Cambridge Scholars Publishing 2017 90-97.
- RÁCZ et al. 2016 Rácz, Béla, Szakmány, György, T. Biró, Katalin Contribution to the cognizance of raw materials and raw material regions of the Transcarpathian Palaeolithic. DOI: 10.1556/072.2016.67.2.1 Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae 2016 67 / 2 209-230.
- SUDA et al. 2018 Y. Suda, A. V. Grebennikov, Y. V. Kuzmin, M. D. Glascock, K. Wada, J. R. Ferguson, J. Chan Kim, V. K. Popov, S. V. Rasskazov, T. A. Yasnygina, N. Saito, H. Takehara, T. Carter, Zs. Kasztovszky, K. T. Biró, A. Ono Inter-laboratory validation of the WDXRF, EDXRF, ICP-MS, NAA and PGAA analytical techniques and geochemical characterisation of obsidian sources in northeast Hokkaido Island, Japan Journal of Archaeological Science: Reports 2018 17 379-392.
- BENDŐ et al. in press Bendő, Zsolt, Szakmány, György, Kasztovszky, Zsolt, T. Biró, Katalin, Oláh, István, Osztás, Anett, Harsányi, Ildikó, Szilágyi, Veronika High pressure metaophiolite polished stone implements from Hungary: Na-pyroxenites,

eclogites and related rocks ArchASci Archaeological and Anthropological Sciences (2017) (1-36)

BIRÓ et al. (in press) Katalin T. Biró, Judit Antoni, Ernő Wolf Basalt axe production sites in the Bakony Mts. (Mons Conference Proceedings)

BIRÓ et al. in press Katalin T. Biró, Erzsébet Harman-Tóth, Krisztina Dúzs distribution of the Felsőcsatár greenschist New research at Tata-Kálváriadomb, Hungary. In: Werra ed., Jacek Lech Festschrift (2017) 1-9

BIRÓ in press T. Biró Katalin, Adatok a felsőcsatári zöldpala régészeti elterjedéséhez / Data on the archaeological distribution of the Felsőcsatár greenschist. In: Sümegi ed., Ilon G. Festschrift (2017) 1-10

BIRÓ--BARNA in press T. Biró, Katalin – P. Barna, Judit Appendix I, Stone artefacts and raw materials. In: P. Barna, Sormás. Dissertation (in press) (2017) 375-382

KASZTOVSZKY et al. in press Zsolt Kasztovszky, Károly Lázár, Viktória Kovács Kis, Adél Len, János Füzi, András Markó, Katalin T. Biró A novel approach in the mineralogy of Carpathian mahogany obsidian using complementary methods QuaInt Quaternary International (2017)

REGENYE--T. BIRÓ in press Regenye Judit – T. Biró Katalin Veszprém, Jutasi út neolitikus település leletanyaga II. Kerámia, kő LDMK Laczkó Dezső Múzeum Közleményei (2017) 1-38

TANKÓ et al. in press Károly Tankó, Katalin T. Biró, Zsuzsanna M. Virág Celtic Finds at Vörs-Máriaasszony-sziget / Kelta leletek Vörs-Máriaasszonyszigetről ŐLev Ősrégészeti Levelek (2017) 15 13-17

Előadások:

BARNA et al. 2017 P. Barna Judit – Eke István – Tokai Zita – Stibrányi Máté – Mészáros János – Pásztor Emília – T. Biró Katalin: Észrevételek a neolitikus körárok kutatásának módszereihez: a roncsolásmentes vizsgálatok lehetőségei és korlátai Ligetfalva-Gesztenyési-dűlő lelőhely kutatásának tükrében. Előadás, Történeti táj – tájrégészet:... 2017. november 6-7 :MTA Humán Tudományok Kutatóháza 2017 (előadó: P. Barna J.)

BIRÓ 2017 T. Biró Katalin Beszámoló: Mining and quarrying. geological characterisation, knapping processes and distribution networks during pre- and protohistoric times. 7th International Conference in Mons and Spiennes (Belgium). Konferencia levelek. 2017. január 16. (ELTE Ásványtár) 2017

BIRÓ 2017 T. Biró Katalin CIII - Hommage à Pál Patay. Előadás, 8. Kőkor Kerekasztal. A kőkor kutatóinak éves konferenciája. 2017. december 8., (Magyar Nemzeti Múzeum) 2017

BIRÓ et al. 2017 Katalin T. Biró - Zsolt Kasztovszky - András Markó Recent geochemical studies on Hungarian chipped stone raw materials: results of the OTKA K-100385

project „Provenance study of lithic raw materials of stone tools found in the Carpathian Basin”. előadás. Flint in Time and Space Conference, Warszawa 18-20 May 2017

BIRÓ--KASZTOVSZKY 2017 T. Biró, Katalin, Kasztovszky, Zsolt Stone artefacts and Neutrons - Case studies from Hungary (előadás) 2nd NINMACH - International Conference on Neutron Imaging and Neutron Methods in Archaeology and Cultural Heritage Research) 2017.10.11-13 MTA 2017

BIRÓ--KOÓS 2017 T. Biró Katalin – Koós Judit Obszidián és limnokvarcit feldolgozó műhely a Hernád völgyében (előadás) ΜΩΜΟΣ X - Százhalombatta, 2017. április 6 – 8 Matrica Múzeum 2017

HEGEDŰS--BIRÓ 2017 Hegedűs Péter -- T. Biró Katalin 2017 Projekt adatbázis (előadás, Archeometriai Műhely vitaülés, 2017.03.22 OTKA K-100385 projektzáró)

MARKÓ--BIRÓ 2017 Markó András – T. Biró Katalin A K-100385 sz. OTKA program keretében végzett vizsgálatok eredményei pattintott köeszközökön (előadás, Archeometriai Műhely vitaülés, 2017.03.22 OTKA K-100385 projektzáró)

PÉTERDI et al. 2017 Bálint Péterdi; Katalin T. Biró; Zoltán Tóth; Rozália Bajkai; Ivett Emma Tóth; Zsolt Bendő New results on the archaeological distribution of Domoszló andesite: Avar quernstones from the site Hajdúnánás, Mácsi-dűlő (Hungary) (előadás) AGSTR-2 Mainz, Ground stone artifacts and society

PÉTERDI et al. 2017 Péterdi Bálint, T. Biró Katalin, Tóth Zoltán, Bajkai Rozália, Tóth Ivett, Bendő Zsolt Új eredmények a domoszlói andezit régészeti elterjedéséhez: avar malomkövek Hajdúnánásról. előadás, 8. Közettani Vándorgyűlés, Szihalom 2017. szeptember 7-9. előadás MTA 2017

SZTANCSUJ et al. 2017 Sztáncsuj Sándor, Józsa Sándor, T. Biró Katalin, Kasztovszky Zsolt, Harsányi Ildikó Erősd és a hozzá kapcsolódó őskori lelőhelyek kőanyagának geokémiai és közettani vizsgálata. (előadás, Archeometriai Albizottság éves vitaülés, Archeometria – kulturális örökség – restaurálás-tudomány. 2017.XI.29)

T. Biró Katalin, Szakvezetés, Geotóp napok Tata

Posztterek:

BIRÓ--REGENYE 2017 T. Biró, Katalin – Regenye, Judit Red sandstone as raw material of Neolithic grinding stones in the Balaton-highland (poster) AGSTR-2 Mainz, Ground stone artifacts and society

DOBOSI et al. 2017 T. Dobosi, Viola, Józsa, Sándor, T. Biró, Katalin, Kasztovszky, Zsolt, Maróti Boglárka Lithic material of Tata-Porhanyó investigated by Prompt-Gamma Activation Analysis and petrographical methods - poster, 2nd NINMACH Conference) 2017.10.11-13 MTA 2017

SZTÁNC SUJ et al. 2017 Sztáncsuj, Sándor József, Józsa, Sándor, T. Biró, Katalin, Kasztovszky, Zsolt, Harsányi Ildikó Lithic material from Ariuşd (Erősd) and related

sites investigated by Prompt-Gamma Activation Analysis and petrographical methods
- poster, 2nd NINMACH Conference) 2017.10.11-13 MTA 2017

Gallina Zsolt

2017. évi tevékenység:

Terepi tevékenység:

Kaposvár-Fészerlak. Kísérleti vaskohászat. 2017. augusztus.

Ózd-Ipari Park. Kísérleti vaskohászati bemutató. 2017. október.

Tudományos tevékenység:

Avar kori vasművesség az interdiszciplináris kutatások tükrében c. OTKA-K 2015 pályázat (Miskolci Egyetem) munkálatainak folytatása (Katalógus, feldolgozás, kéziratok megkezdése)

„Avar vasművesség a Kárpát-medencében” c. doktori téma. Szegedi Tudományegyetem Doktori Iskola. PhD tanulmányok folytatása.

Publikációk:

Gallina Zsolt – Gulyás Gyöngyi: *„Láttam a végtelen sok kunt és tatárt...” A tatárjárás emlékei Csanádpalotáról – Relics of the Mongol Invasion from csanádpalota.* Hadak Útján. A népvándorlások Fialat Kutatóinak XXIV. konferenciája. Konferencia kötet II. Szerk.: Türk A. 2017. 755-776.

Az avar kori vasművesség mesterségei. A korabeli vasgyártás munkafolyamatai, változásai, specializálódása. 2017. Nemzetgazdasági Minisztérium és a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal. Leadott kézirat.

Előadás, konferencia részvétel:

Beszámoló a gyulai vár 16–17. századi palánkerődítéseinek régészeti kutatásáról. Régészeti-történeti konferencia. Gyula 2017. október.

Török kori vára és temetők Fonyódon (Gulyás Gyöngyivel közösen).

Kora újkori üveghuta a Kelet-Mecsekben. Poszter. Fialat Középkor Kutatók Konferenciája. 2017. november

Gömöri János:

Konzultációk kohászat-régészeti ásatásokon. Pl. Kópháza, korai középkori bányamező és vaskohók (Ujvári Ferenc ásatása).

Szerkesztés: Az archeoindustry.com kézműves-iparrégészeti honlap feltöltésének folytatása anyagi fedezet – és besegítő régész kollégák más elfoglaltságai miatt – lassan haladt.

Megjelent cikk:

Gömöri János: Az MRT és a MILK. Régészeti topográfiai munkálatok és Magyarország iparrégészeti lelőhelykatasztere... In: Archaeological Topography of Hungary- Past, Present, Future (Editors: Benkő Elek, Bondár Mária, Kolláth Ágnes). Budapest 2017, 163-174.

Gömöri János: Adatok a kétezer éves Scarbantia anyagi kultúrájának ismeretéhez. Bevezető. Soproni Szemle 71. (2017) 1. szám, 3-6.

Gömöri János: Holl Imre (1924–2016) soproni régészeti kutatásai. Soproni Szemle 71. (2017) 1. szám, 84-86.

2017. elején jött ki a nyomdából: J. Gömöri: "Albrecht JOCKENHÖVEL (Hrsg.), Mittelalterliche Eisengewinnung im Märkischen Sauerland. Archäometallurgische Untersuchungen zu den Anfängen der Hochofentechnologie in Europa (MBA 7, 2013)". A review in: GERMANIA, Jahrg. 94, (2016), 1-2 Halbband, 417 – 420.

Elkészült cikk: 2017. végén nyomda előtti utolsó korrekció megtörtént:

Gömöri János: Korai középkori pergőfűrók lendkerekei az Egyházasköze melletti vaskohászati telepről (Sopron megye). (A Holl Imre emlékére kiadott kötetben, szerk.: Kovács Gyöngyi et.al. MTA BTK Régészeti Intézet. Budapest, 2018)

Előadás: A prágai Technikai Múzeumban rendezett konferencián az UNESCO vasipar-régészeti bizottságnak (CPSA Comité Pour la Sidérurgie Ancienne) 50 éves fennállását három napig tartó előadássorozattal ünnepelte meg az európai és ázsiai kutatók -- több mint 100 fős - csoportja. A Bizottság alapítójára, Radomír Pleiner professzora is emlékeztek, emlékeztünk. A baráti légkörű konferenciát Jiří Hošek, a Cseh Tudományos Akadémia Régészeti Intézetének munkatársa szervezte. A IRON IN ARCHAEOLOGY: BLOOMERY SMELTERS AND BLACKSMITHS IN EUROPE AND BEYOND c. nemzetközi konferencián Soproni témájú előadás is elhangzott (Gömöri János), azokról a titokzatos eredetű (50 kilogrammos) vasbucákról, amelyeknek a – kb. 100 évvel ezelőtti – megtalálási körülményei, pontos lelőhelyük sajnos már (vagy még...) nem ismert. A pannóniai leletcsoport pontosabb keltezéséhez Heinrich-Tamáskő Orsolya a hasonló keszthelyi vasbucadépó bemutatásával járult hozzá, ott ugyanis az in situ feltárt vasaknál megfigyelhették a régviszonyokat is.

A tudományos ismeretterjesztésből is kivették részüket munkabizottságunk tagjai, az előadások tartása mellett cikket, illetve könyvfejezeteket írtak a népszerű, sokfelé terjesztett tudományos magazin, a „**Határtalan Régészet**”, „Honfoglalók kalandozók” c. 2017. 4. számába (Haramza Márk – kardkovácsolás), illetve a **Magyar Őstörténet 5. „Hétköznapiak a honfoglalás korában”** c. kötetbe (Gömöri János – kohászatrégészeti tipológia és fafaragó szerszám; Thiele Ádám – gyepvasércről a vasbucáig; Wolf Mária – falvak, házat, kerámia), amely Petkes Zsolt és Sudár Balázs szerkesztésében, Budapesten 2017-ben jelent meg.

Gömöri János: A fémművesség kezdetei különös tekintettel a kovácsmesterségre. Előadás. *Kézművesek Háza 8900 Zalaegerszeg, Gébarti-tó. Zalai Kovács Stúdió tagjainak továbbképzése* (2017. április)

Thiele Ádám:

2017-es események

2017. február: Horvát és cseh kollégákkal közös kutatómunka kezdete, amelynek során egy Zágráb melletti régészeti feltárásról származó 12-13. századi kések komplex archeometriai vizsgálatait végezzük el a Cseh Tudományos Akadémia Régészeti Kutatóintézetében és a BME Anyagtudomány és Technológia Tanszékén (TDK és folyóirat cikk is várható a témában).

2017. május 24-27.: Iron Smelting and Processing Workshop (Csehország, Adamov)

2017. május 30 - június 1.: Részvétel az Iron in Archaeology: Bloomery Smelters and Blacksmiths in Europe and Beyond konferencián (Csehország, Prága): Thiele Ádám: The manufacturing technology of a pattern-welded knife from Kobilic (poszter)

2017. június 1-6.: VIII. Őskohász Tábor Somogyfajszon (26 résztvevővel)

2017. július 20-29.: Middelalderverkstedet 2017 (kísérleti régészeti workshop Numedal közelében, Norvégiában): Thiele Ádám: The role of phosphorus in the archaeometallurgy of iron, (előadás, kiadvány nélkül); Thiele Ádám: The crucible steel and the Ulfberht swords (előadás, kiadvány nélkül); Próbakohósítások és terepbejárások.

2017. szeptember: TDK dolgozathoz és szakdolgozathoz kapcsolódó témavezetés kezdete a Szent István Egyetemen: A többszöri kovácshegesztés mechanikai tulajdonságokra gyakorolt hatása a mai salakzárvány-mentes acélok esetén.

2017. október: Új kutatás kezdete: a vasbucakohászat technológiai paramétereinek hatása a vasbuca kémiai összetételére

2017-ben megjelent publikáció

Thiele, Á.; Hošek, J.; Antonić, N.; Rácz, T. Á. 2017: Metallographic examination of two medieval knives from Kobilic (Republic of Croatia), Materials and Manufacturing Processes 32/7-8, IF=1.629, pp. 867-875.

Thiele, Á. 2017: The manufacturing technology of a pattern-welded knife from Kobilic, Iron in Archaeology: Bloomery Smelters and Blacksmiths in Europe and Beyond, Czech republic, Prague, 30th May - 1st June 2017, poszter

Török Béla:

2017. évi tevékenység:

Avar kori vasművesség az interdiszciplináris kutatások tükrében c. OTKA-K 2015 pályázat (Miskolci Egyetem) munkálatainak folytatása.

2017-ben megjelent publikációk:

B. TÖRÖK – P. BARKÓCZY – Á. KOVÁCS – B. MAJOR – ZS. VÁGNER: *Arrowheads and chain mail fragments from the Crusader Al-Marqab Citadel (Syria): First archeometallurgical approach*; Materials and Manufacturing Processes 2016. DOI: 10.1080/10426914.2016.1269914 ISSN: 1042-6914 (Print) 1532-2475 (Online) <http://dx.doi.org/10.1080/10426914.2016.1269914>

TÖRÖK B. – KOVÁCS Á.: *Csanádpalota II. Homokbánya lelőhelyen talált vas és nemesfém tárgyak anyagvizsgálata és készítés-technológiai jellemzői*; „Hadak útján” A népvándorlások fiatal kutatóinak XXIV. konferenciája, PPKE BTK Régészeti Tanszék, MTA BTK Magyar Őstörténeti Témacsoport, Esztergom 2014. november 4–6.

A. BERTA – M. TÓTH – B. TÖRÖK – P. BARKÓCZY – Á. KOVÁCS – K. FINTOR: *Archaeometallurgical examination of finds from medieval bell casting foundries in Hungary*; In: Ignacio Montero-Ruiz and Alicia Perea (eds.) *Archaeometallurgy in Europe IV*. Bibliotheca Praehistorica Hispana, vol. XXXIII. Editorial CSIC, Madrid, 2017. ISBN: 978-84-00-10287-6.

Megjelenés alatt:

TÖRÖK B.: *Hódmezővásárhely-Kingéc avar kori lelőhelyéről származó salak archeometallurgiai vizsgálata*; Hódmezővásárhely, 2014 (2018)

THIELE Á. - HOŠEK J. - KUCYPERA P. - TÖRÖK B. - HARAMZA M. - JUHÁSZ G.M.: *A díszítő kovácshegesztés (damaszkolás) szerepe a kora középkori kardpengékben*, In: Petkes Zsolt (Ed.) *Népvándorlások Fiatal Kutatóinak XXIII. Összejövetelének konferenciakötete*, Veszprém, Magyarország, 2013. október 2-4.

SZÉKELY A. K. - TÖRÖK B. - VÖRÖS G.: *Nagymágocs-Páptanya lelőhely hunkori szarmata településéről származó tégely és salakleletek komplex vizsgálata*; „Hadak útján” A népvándorlások fiatal kutatóinak XXV. konferenciája, 2015. október 19-22. Komárom-Komarno,

B. TÖRÖK, Á. KOVÁCS, P. BARKÓCZY and F. SZÜCSI: *Tradecraft of the Avars' metalworking - a special Early Medieval multi-metallic method*; ISA2016, STAR (Science and Technology of Archaeological Research, Francis & Taylor) (2018)

B. TÖRÖK, M. BENKE, V. MERINGER, P. BARKÓCZY, Á. KOVÁCS, K. HOPPÁL and P. F. KOVÁCS: *Complex non-destructive metallographic study on Gepid bronze and precious metal artefacts from the Carpathian Basin (5-6th cent.)*; ISA2016, STAR (Science and Technology of Archaeological Research, Francis & Taylor) (2018)

Június 22-23-án, Pavia-ban az *Archaeometry of Pre- and Protohistoric Inorganic Artifacts, Materials and Technologies* nevű UISPP komisszióknak megtartottuk a második nemzetközi konferenciáját (12 előadás), ahol komisszió-elnökként szekciót vezettem és előadást is tartottam *“Materials testing of iron slag samples from Late Iron Age sites in Hungary – complex investigations”* címmel.

Konferencia, előadások:

Prágában, 2017 május 30. és június 1. között rendezték meg az *Iron in Archaeology - Bloomery Smelters and Blacksmiths in Europe and Beyond* c. nemzetközi konferenciát, ahol a *tudományos bizottság tagjaként, szekcióelnökként és előadóként* három prezentációban voltam érdekelt:

Gallina-Török-Kovács-Kristály: *One of the largest early medieval unearthed ferrous metallurgical centre of Europe in Zámárdi (Hungary) – Comprehensive description and the archaeometallurgical examinations of local slags*

Török-Költő-Fehér-Barkóczy –Kovács-Szőke: A complex comparative study of Early Medieval split blooms from Pannonia. Poster. (A buca-vizsgálati projektet az MTA VEAB Iparrégészeti és Archeometriai Munkabizottság indította és az Miskolci Egyetemhez telepített OTKA projekt része: „This work is part of a research project which supported by National Research, Development and Innovation Office (NKFI). Identifier: 116396.)” A poszttert közreadtuk a <http://archeoindustrysites.com/user> szerkesztés alatt álló iparrégészeti honlap publikációs hírek rovarában.

Barkóczy-Török-Kovács-Molnár: How it's made – ARGUM's practice and methodology used for metallographic analysis of medieval iron artefacts from the Carpathian Basin.

A legelsőből készült publikáció az Archeologické rozledy-ben fog megjelenni, de a másik két prezentáció anyaga is publikálva lesz.

Kísérleti vasolvasztás, kulturális ismeretterjesztés:

Az Ózdi Gyártörténeti Emlékpark és Élménykomplexumban 2016. október 6-án, a Múzeumok Őszi Fesztiválja programsorozat keretében a skanzen őskohászati pavilonjában demonstrációs és műszaki mérésekkel egybekötött kísérleti bucakohósítást mutattunk be, amely igen népszerű volt az oda látogatók körében és a helyi média is beszámolt róla (újság, városi TV).

Szakmány György:

2017. évi publikációk:

Folyóirat (megjelent):

Weiszburg T.G., Gherdán K., Ratter K., Zajzon N., Bendő Zs., Radnóczy G., Takács A., Váczi T., Varga G., Szakmány Gy. (2017): Medieval Gilding Technology of Historical Metal Threads Revealed by Electron Optical and Micro-Raman Spectroscopic Study of Focused Ion Beam-Milled Cross Sections. *Analytical Chemistry* 89:(20) pp. 10753-10760. (IF: 6,320)

Váczi B., Szakmány Gy., Kasztovszky Zs., Starnini, E., Nebiocolombo, F.A. (2017): Előzetes eredmények a magyarországi nagynyomású metaofiolit anyagú csiszolt kőeszközök származási helyének pontosításához. *Archeometriai Műhely*, www.ace.hu/am 2017. XIV. 2, pp.: 69-84.

Beadott, közlésre elfogadott publikációk:

Benjámín Váczi, György Szakmány, Elisabetta Starnini, Zsolt Kasztovszky, Zsolt Bendő, Flavio A. Nebiocolombo, Roberto Giustetto, Roberto Compagnoni (in press): Characterization of HP meta-ophiolite boulders and cobbles from northern Italy primary outcrops and secondary deposits, as possible raw material sources for the production of “greenstone” prehistoric tools: petrographic investigation and archaeological assessment. *European Journal of Mineralogy*

Szakmány, Gy. – Józsa, S.: (in press): Micropetrography of the Fažana amphorae. In: Bezeczky, T. (hrsg): Amphora Research in Castrum Villa on Brijuni Island. Österreichische Akademie der Wissenschaften Philosophisch-Historische Klasse Denkschriften, ?? band; ARCHÄOLOGISCHE FORSCHUNGEN NR. ?? Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien

Könyv, könyvrészlet:

Szakmány, Gy., Nagy, A. (2017): Kerámiák petrográfiai mikroszkópos vizsgálata: megfigyelések és értelmezés. In: Ridovics A., Bajnóczi B., Dági M., Lővei P. (szerk.): Interdiszciplinaritás. Archeometriai, régészeti és művészettörténeti tanulmányok, Magyar Nemzeti Múzeum – Szépművészeti Múzeum, Budapest, pp.: 249-261. ISBN: 978-615-5209-79-6

Konferencia kiadvány:

Kereskényi E., Szakmány Gy., Fehér B., Kasztovszky Zs., Kristály F., Rózsa P. (2017): A Herman Ottó Múzeum neolit metabázis nyersanyagú csiszolt kőeszközeinek előzetes archeometriai vizsgálati eredményei. In: Dégi J., Király E., Kónya P., Kovács I J., Pál-Molnár E., Thamóné Bozsó E., Török K., Udvardi B. (szerk.): Ahol az elemek találkoznak: víz, föld és tűz határán: 8. Közzetani és Geokémiai Vándorgyűlés. Szihalom, Magyarország, 2017.09.07-2017.09.09. Budapest: Magyar Földtani és Geofizikai Intézet. pp.: 76-79. ISBN:978-963-671-311-9.

Váczi, B., Szakmány, Gy., Kasztovszky, Zs., Starninin, E. (2017): Új eredmények a nagynyomású metaofiolit anyagú kőeszközök forrásterületének azonosításához. In: Dégi J., Király E., Kónya P., Kovács I J., Pál-Molnár E., Thamóné Bozsó E., Török K., Udvardi B. (szerk.): Ahol az elemek találkoznak: víz, föld és tűz határán: 8. Közzetani és Geokémiai Vándorgyűlés. Szihalom, Magyarország, 2017.09.07-2017.09.09. Budapest: Magyar Földtani és Geofizikai Intézet. pp.: 173-176. ISBN:978-963-671-311-9

Konferencia absztrakt:

Bajnok, K., Csippán, P., Maróti, B., Párkányi, D., Szakmány, Gy. (2017): A statistical approach for analysing 6th century ceramics from Szólád (Hungary) using ceramic petrography and geochemical data. Abstract of 14th European Meeting on Ancient Ceramics, 6-9 September, Université Bordeaux Montaigne Bordeaux, France, p: 17.

Nagy, A., Szakmány, Gy. (2017): Commercial connections of a Roman town: -petrographic analysis of the amphorae from Cibalae (Pannonia). Abstract of 14th European Meeting on Ancient Ceramics, 6-9 September, Université Bordeaux Montaigne Bordeaux, France, p: 48

Györkös, D., Balogh-László, E., Bajnóczi, B., Szakmány, Gy., Szabó, M., Tóth, M. (2017): Production technology studies on a unique collections: The Medieval Besztercebánya (Banská Bystrica) stove tiles. Abstract of 14th European Meeting on Ancient Ceramics, 6-9 September, Université Bordeaux Montaigne Bordeaux, France, p: W31.

Györkös, D., Bajnóczi, B., Szakmány, Gy., Szabó, M., Petényi, S., Tóth, M. (2017): Archaeometric investigation on Late Roman glazed ceramic found in ilns at Környe (Hungary). Abstract of 14th European Meeting on Ancient Ceramics, 6-9 September, Université Bordeaux Montaigne Bordeaux, France, p: F24.

Váczi B., Szakmány Gy., Kasztovszky Zs., Starnini, E. (2017): Preliminary petrological and geochemical results of the possible source locations of HP-metaophiolitic polished stone artefacts. Abstract of 2nd Conference on Neutron Imaging and Neutron Methods in Archaeology and Cultural Heritage, Budapest, Hungary, 11-13 October, 2017 Hungarian Academy of Sciences, pp.: 32-33. ISBN: 978-963-12-9995-3

Előadások:

Kereskényi Erika, Szakmány György, Fehér Béla, Kasztovszky Zsolt, Kristály Ferenc, Rózsa Péter: A Herman Ottó Múzeum neolit metabázis nyersanyagú kőeszközeinek előzetes archeometriai vizsgálati eredményei.

MTA X. Földtudományok Osztálya Geokémiai és Ásvány-Kőzettani Tudományos Bizottsága felügyelete alatt működő Archeometriai Albizottság előadónap, Budapest, előadás: 2017. november 29.

Kürthy Dóra, Szakmány György, Józsa Sándor, Szabó Géza, Fekete Mária: Egy vaskori króm-spinelles kerámia hosszú útja Kis-Ázsiától Regölyig

MTA X. Földtudományok Osztálya Geokémiai és Ásvány-Kőzettani Tudományos Bizottsága felügyelete alatt működő Archeometriai Albizottság előadónap, Budapest, előadás: 2017. november 29.

Weiszburg Tamás, Gherdán Katalin, Ratter Kitti, Zajzon Norbert, Bendő Zsolt, Radnóczy György, Takács Ágnes, Váczi Tamás, Varga Gábor, Szakmány György: Középkori aranyozott ezüsthálak gyártási technológiája

MTA X. Földtudományok Osztálya Geokémiai és Ásvány-Kőzettani Tudományos Bizottsága felügyelete alatt működő Archeometriai Albizottság előadónap, Budapest, előadás: 2017. november 29.

Szakmány György, Antoni Judit, Kovács Zoltán: Csiszolt kőeszközök közettani vizsgálata új-guineai néprajzi anyagon

8. *Kőkor Kerekasztal*, Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum, Széchenyi-terem, előadás: 2017. december 8.

MTA VEAB Tört. Szakbiz. Iparrégészeti és Archeometriai Munkabizottság tagjainak

2018. évi terveiről

(Nyilatkozó tagjaink betűsorrendben)

Gallina Zsolt: *Avar kori vasművesség az interdiszciplináris kutatások tükrében* c. OTKA-K 2015 pályázat (Miskolci Egyetem) munkálatainak befejezése, kéziratának elkészítése.

„Avar vasművesség a Kárpát-medencében” c. doktori téma. Szegedi Tudományegyetem Doktori Iskola. PhD tanulmányok folytatása.

Csiky Gergő, Gömöri János, Gulyás Bence, Györke Réka, Haramza Márk, Költő László, Szalontai Csaba: Részt vesznek az Avar kori vasművesség az interdiszciplináris kutatások tükrében c. OTKA-K 2015 c. pályázati téma kutatási eredményeit összefoglaló végső kéziratának elkészítésében.

Gömöri János: Az Magyarország Iparrégészeti Lelőhelykatasztere archeoindustrysites.com honlapjának feltöltése lelőhelyadatokkal. Kapcsolatok szervezése, kialakítása az MRT és a MNM archaeodatabase régészeti lelőhely-nyilvántartásokkal.

VEAB előadózás szervezése a legújabban előkerült kézműve-iparrégészeti lelőhelyek, objektumok és leletek ismertetésére.

Közreműködés, konzultáció a szokolyahutai Erdészet ipartörténeti kiállításának összeállításánál. Illetve a Váci Múzeum szakembereivel együttműködve a börzsönyi Árpád-kori vasolvasztó helyek regisztrálása. (Reménybeli munkatársak Batizi Zoltán és Mag Hella).

A Trier –Sirmium közötti késő római kori, birodalmi hadiút Pannonia Prima területére eső szakasza mellett talált, 50-60 kg-os hasított vasbucák (Sopron/v.Harka(?) – Hévíz – Keszthely – Szalacska) eredetének kutatása, komplex vizsgálatainak szervezése.

Thiele Ádám: A horvát kések anyagvizsgálatáról szóló kutatás folytatása és lezárása TDK dolgozattal (Jére Hunor, BSc-s gépészmérnök hallgató, BME) és összefoglaló cikkel.

„A többszöri kovácshegesztés mechanikai tulajdonságokra gyakorolt hatása a mai salakzárvány-mentes acélok esetén” kutatás folytatása és lezárása TDK dolgozattal (Sztármári Ádám, MSc-s gépészmérnök hallgató, SZIE) és összefoglaló cikkel.

„A vasbucakohászat technológiai paramétereinek hatása a vasbuca kémiai összetételére” kutatáshoz kapcsolódó anyagvizsgálatok elvégzése és az eredmények publikálása. A tavasz folyamán a kutatás kiterjesztése biogén gyepvasércek kohósítására is.

Résztvétel az Iron Smelting and Processing Workshopon (Csehország, Adamov, május eleje).

X. Őskohász Tábor megszervezése Somogyfajszon (2018. július 6-11).

Lönhardt Denisa: Oroszában előkerült kovács/ötvös szarmata? depófeldolgozásával foglalkozom, ami egy üllő, egy kisebb egykezes kalapács és egy alátét kalapács foglal magában.

Lönhardt Denia, Székely Anna: Részt vesznek az Avar kori vasművesség az interdiszciplináris kutatások tükrében c. OTKA-K 2015 c. pályázati téma kutatási eredményeit összefoglaló végső kéziratának elkészítésében. Téma: a római, császárkori és a szarmata vasművesség összefoglalása.

Lukács Nikoletta: Részt vesz az Avar kori vasművesség az interdiszciplináris kutatások tükrében c. OTKA-K 2015 c. pályázati téma kutatási eredményeit összefoglaló végső kéziratának elkészítésében. A tervezett fejezet címe: A 8-11. századi vasműves vagy vasművességgel is foglalkozó települések összehasonlítása Cél a vasművesség nyomaival rendelkező települések keletkezésének vizsgálata, illetve a hasonlóságok és az eltérések összevetése.

Török Béla: 2018-ban az OTKA-projektünk befejezése mellett, a UISPP júniusban, Párizsban megrendezendő világkongresszusán az **„Archaeometry of prehistoric and protohistoric stone, metal, ceramics and glass”** c. szekció főszervezője és lebonyolító elnöke leszek (31 prezentáció, köztük 2 saját).

A komisszióelnökként általam szervezett 2016-os miskolci nemzetközi (UISPP) archeometriakonferencia tudományos anyagát várhatóan a UISPP saját szakmai folyóiratának első számaként fogjuk megjelentetni.

Felkészülés a 2019 júniusában, Miskolcon tartandó Archaeometallurgy in Europe V. nemzetközi konferencia megrendezésére.

Szakmány György: Különböző korú kerámiák (kora vaskori kerámiák, római kori amphorák) valamint neolit és rézkori csiszolt kőeszközök és szerszámkövek és potenciális nyersanyagaik archeometriai vizsgálatának folytatása elsősorban petrográfiai valamint elektronmikroszkópi SEM-EDX módszerrel.

Wolf Mária: Hejőkeresztúr-Vizekköze, tatárjáráskor elpusztult település fémanyagának archeometriai vizsgálata és régészeti feldolgozása a Miskolci Egyetem, Barkóczy Péter közreműködésével.

2018. januárjában

Összeállította: Gallina Zsolt, a Munkabizottság titkára és Gömöri János, a M. B. elnöke

MTA VEAB TÖRTÉNETI SZAKBIZOTTSÁG,
IPARRÉGÉSZETI ÉS ARCHEOMETRIAI MUNKABIZOTTSÁG
névsora 2018. januárjában

A Munkabizottság nyitott, a témával foglalkozó szakembereket tárt karokkal várjuk. Fő célunk a régi, a pre-indusztriális korszakok kézműves-iparrégészeti lelőhelyeinek, műhelyeinek, objektumainak, leleteinek, nyersanyagainak, félkész-és melléktermékeinek, valamint a szerszámainak a regisztrálása, rendszerezése, lelőhelykataszterben való közreadása.

Név	Munkahely	Elérhetőség (e-mail)
Dr. Gömöri János CSc elnök	Soproni Múzeum, senior kutató, Sopron Scarbantia Fóruma Régészeti Kiállítóhely	mta.veab.iparreg.archeometr@gmail.com forum.muzeum@gmail.com Tel: 06 / 20/364-22-63
Dr. Wolf Mária PhD, docens általános régészeti alelnök	Szegedi Tudományegyetem, BTK, Régészeti Tanszék, docens	wolfmaria55@gmail.com Tel: 06-30-6311403
Dr. Költő László archeometriai alelnök	Nyugdíjas régész, Kaposvár	koltolaszlo48@gmail.com Tel: 06-20-5050742
Dr. Török Béla archeometallurgiai alelnök	Miskolci Egyetem, Miskolc ARGUM, Miskolc	bela.torok69@gmail.com bela.torok@uni-miskolc.hu Tel: 06-30-9857230
Gallina József Zsolt, régész. titkár	Ásatárs Kft. Kecskemét, Futár u. 12.	gallinazsolt@gmail.com Tel: 30/3321757
Dr. T. Bíró Katalin, régész	MNM Budapest	tbk@ace.hu
Dr. Thiele Ádám, gépészmérnök	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, adjunktus	thiele.adam@gmail.com Tel: 06-30-3740671
Dr. Fehér András	Kohómérnök, nyugdíjas	feherfhr@gmail.com Tel: 06-30-9027531
Gulyás Gyöngyi, régész	Ásatárs Kft. Kecskemét, Futár u. 12.	gygyongyi77@gmail.com Tel: 06-30-9316395
Czövek Attila, régész	Wosinski Mór Megyei Múzeum, Szekszárd	czovek@wmmm.hu
Dr. Szabó Géza, régész	Wosinski Mór Megyei Múzeum, Szekszárd	kaladeaa@gmail.com

Györke Réka, régész	Lekri Kft. Győr (Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum)	reka.gyorke87@gmail.com Tel: 06-30-2284648
Ujvári Ferenc, régész	Lekri Kft. Győr (Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum)	ujvferenc@gmail.com
Haramza Márk	Janus Pannonius Múzeum, Pécs	haramza.m@gmail.com Tel: 06-20-5438947
Lukács Nikoletta, régész	Kecskeméti Katona József Múzeum	letti990@gmail.com Tel: 06-20-9117050
Szalontai Csaba, régész	vállalkozó	csaba.szalontai@gmail.com Tel: 06-30-8332941
Gulyás Bence, régész	ELTE BTK Régészettudományi Intézet, Doktorandusz	gbence567@gmail.com Tel: 06-70-5760055
Lönhardt Denisa	ELTE BTK Régészettudományi Intézet	lonhardt.denisa@gmail.com
Szenthe Gergely, régész	Magyar Nemzeti Múzeum	szenthe.gergely@gmail.com Tel: 06-30-6268728
Dr. Barkóczy Péter	Miskolci Egyetem	peter.barkoczy@gmail.com
Dr. Kovács Árpád	Miskolci Egyetem	
Kristály Ferenc	Miskolci Egyetem	kristalyf@gmail.com
Dr. Márton Péter, akadémikus	ELTE, Geofizikai Tanszéke, Budapest	martonp@ludens.elte.hu
Pethe Mihály	Budavári örökségközpont, Budapest	mifmester@gmail.com
Dr. Szakmány György, geológus	ELTE TTK Kőzettan-Geokémiai Tanszék	gyorgy.szakmany@geology.elte.hu Tel: 06/1/3722500/8356